

Handläggare
Lars Ericsson
Telefon: 08 - 508 11 818

Till
Servicenämnden

Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar

Remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Servicenämnden åberopar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen

Teenie Bennerholt
Förvaltningschef

Liselothe Engelgren
Verksamhetschef

Sammanfattning

Stadsledningskontoret föreslår i ett tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen att en reviderad upphandlingspolicy för staden ska fastställas. I förslaget har den nuvarande policyn kompletterats med avsnitt om innovationer samt krav på samhällsansvar.

Förvaltningen stödjer förslaget till reviderad upphandlingspolicy. Det är angeläget att staden vid upphandling kan tillvarata de möjligheter till utveckling och effektivisering som innovationer kan bidra till. Vidare är det givetvis viktigt att stadens leverantörer omfattar grundläggande värderingar om mänskliga rättigheter etc.

I övrigt framhåller förvaltningen att det är angeläget att de tillämpningsanvisningar gällande samhällsansvar som ska utarbetas ger tydlig vägledning avseende kravställande samt uppföljning och kontroll.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom administrativa avdelningen i samråd med verksamhetsområde upphandling.

Ärendet har behandlats på förvaltningsgruppen 2013-06-11.

Bakgrund

Stadsledningskontoret föreslår i ett tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen att en reviderad upphandlingspolicy för staden ska fastställas. I förslaget har den nuvarande policyn kompletterats, främst med avsnitt om innovationer samt krav på samhällsansvar.

Vidare föreslås att stadsdirektören ges i uppdrag att revidera och besluta om tillämpningsanvisningar till upphandlingspolicyn

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till servicenämnden m fl för yttrande senast 2013-06-19.

Sammanfattning av remissen

I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande redovisas inledningsvis bakgrunden till förslaget. Den reviderade upphandlingspolicyn har tagits fram med utgångspunkt från att kommunfullmäktiges i budget 2012 gav kommunstyrelsen uppdraget att utreda regelverket om innovationsupphandling och inarbeta detta i stadens konkurrenspolicy. Vidare utgår den från ett uppdrag från kommunstyrelsen till stadsledningskontoret i tertiärrapport 1 2012 om att utreda möjligheten att införa krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar.

Därefter redovisas utgångspunkter för stadsledningskontorets förslag i form av definitioner, rättsliga utgångspunkter, risker, standards med mera för respektive område.

Vad avser innovation görs först begreppsdefinitioner. Med *innovationsvänlig upphandling* avses att den upphandlade myndigheten aktivt beaktar möjligheten att det kan finnas produkter baserade på innovationer som redan finns på marknaden eller som är så pass utvecklade att de vid upphandling kan utgöra alternativ till etablerade produkter. Med *innovationsupphandling* menas upphandling av i förväg okänd lösning på ett definierat

problem för vilka det ibland ännu inte har etablerats någon marknad.

Därefter beskrivs kortfattat metoder för dessa typer av upphandlingar. För innovationsvänlig upphandling är det främst funktionsupphandling och alternativa anbud som används. När det gäller innovationsupphandling kan exempelvis förkommersiell upphandling eller användning av utvecklingskrav, dialog eller avsiktsförklaringar användas.

Till utgångspunkterna vad gäller innovation beskrivs också risker som måste beaktas vid dessa upphandlingar. Detta av funktionell, organisatorisk, finansiell och rättslig art.

När det gäller krav på samhällsansvar vid upphandling används begreppet Corporate Social Responsibility (CSR) vilket med EU-kommisionens definition innebär ”ett koncept där företag integrerar sociala och miljömässiga hänsyn i sin verksamhet och i sin samverkan med intressenterna”. Begreppet samhällsansvar är inte entydigt definierat men ofta avses respekt för mänskliga rättigheter, förbud mot barnarbete, att lagstiftning för minimilöner och arbetsmiljö iakttas, antidiskriminering samt att korrupcion motverkas.

Som grunder för att ställa samhällskrav framhålls Lagen om offentlig upphandling (Lou) samt EU-direktiv på området gällande likabehandling, icke-diskriminering, proportionalitet med mera. Vidare redogörs för några internationella standarder/riktlinjer när det gäller samhällsansvar.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Efter de ovan redovisade utgångspunkterna följer stadsledningens synpunkter och förslag. Här konstateras att det i uppdraget från kommunfullmäktige anges att inarbetning gällande innovation ska göras i stadens konkurrenspolicy. Stadsledningskontoret föreslår att innovation istället inarbetas i stadens upphandlingspolicy då detta bedöms vara mer ändamålsenligt.

Stadsledningskontoret framhåller att beaktande av innovationsaspekter vid upphandling ger möjlighet till positiva samhällsekonomiska effekter samt till att nya billigare, mer kvalitativa eller effektivare varor köps in av den offentliga sektorn. Därmed skapas också incitament till utveckling för leverantörerna. Samtidigt

kan det finnas hinder då innovationer på kort sikt kan kräva både investeringar och förändrade arbetssätt för att få utväxling.

Stadsledningskontoret konstaterar vidare att det inom ramen för gällande upphandlingslagstiftning ges möjligheter att ställa krav på samhällsansvar för leverantörer till staden. Det är dock väsentligt att den upphandlande myndighetens behov står i centrum när en upphandling genomförs och utgångspunkten är att detta inte får sättas åsido på grund av kravställandet. Vidare måste ett antal förutsättningar vara uppfyllda när krav på samhällsansvar ska ställas vid upphandling såsom exempelvis tydlighet, proportionalitet samt kontroll och uppföljning med mera.

Stadsledningskontoret föreslår att krav på samhällsansvar ska utformas som särskilda kontraktsvillkor. Detta innebär att kraven ska uppfyllas av anbudsgivare för att kunna vinna upphandlingen men att leverantören inte måste visa att ställda krav uppfylls redan i kvalificeringsfasen utan att det räcker om kraven är uppfyllda när kontraktet ska fullgöras.

Stadsledningskontoret föreslår vidare att uppföljning och kontroll av ingångna kontrakt bör ske i form av egenkontroll, exempelvis i form av ett särskilt frågeformulär som ska besvaras av leverantören. Förslaget avser också omfattningen av kraven på samhällsansvar (vilka i huvudsak överensstämmer med vad som anges i stycket om CSR ovan), risker att beakta vid upphandlingarna samt sanktioner.

Upphandlingspolicyn föreslås slutligen tillföras en erinring om stadens riktlinjer gällande mutor och jäv vid offentlig upphandling. Vidare har en redaktionell uppdatering av texten gjorts.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Serviceförvaltningen stödjer förslaget till reviderad upphandlingspolicy. Det är angeläget att staden vid upphandling kan tillvarata de möjligheter till utveckling och effektivisering som innovationer kan bidra till. Vidare är det givetvis viktigt att stadens leverantörer omfattar grundläggande värderingar om mänskliga rättigheter etc.

Förvaltningen vill också framhålla att det är angeläget att de tillämpningsanvisningar gällande samhällsansvar som ska utarbetas ger tydlig vägledning avseende kravställande samt uppföljning och kontroll.

I samband med att stadens upphandlingspolicy nu uppdateras vill förvaltningen föreslå att ett tillägg också görs gällande stadens gemensamma inköpssystem. Detta med avseende på exempelvis strategiska överväganden, kravställande om samordning och gemensamt elektroniskt beställningsförfarande med mera.

Bilaga Remiss från kommunstyrelsen:

1. Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Upphandlingspolicy